

FESTIVALUL „ȘTIINȚA PENTRU PACE ȘI DEZVOLTARE: CREATIVITATE, EXPERIENȚĂ, PERSPECTIVE”, EDIȚIA A II-A

Svetlana MICU

Academia de Științe a Moldovei

Sărbătoarea cercetării și inovării, desfășurată tradițional sub auspiciile Academiei de Științe a Moldovei – simbol al spiritualității și culturii naționale, este un bun prilej de a aduce un omagiu cercetătorilor consacrați și întregii comunități academice, ancorate atât în actualitatea și evoluțiile științei, cât și în realitatea țării și a societății noastre. În data de 10 noiembrie 2023, de Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare, reprezentanții mediului științific și cei pasionați de cunoaștere și-au dat din nou mâna la cea de-a doua ediție a Festivalului cu genericul „Știința pentru pace și dezvoltare: creativitate, experiență, perspective”.

Promotorii evenimentului – președintele interimar al AȘM m.c. al AȘM Svetlana Cojocaru, secretarul științific general al AȘM dr. hab. Liliana Condraticova, vicepreședintele AȘM acad. Boris Gaina, conducător al Secției Științe ale Vieții, și directorul general interimar al Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare Vadim Iațhevici au salutat prezența la eveniment a cercetătorilor și invitaților de onoare. În mesajele de lansare a festivității a fost relevată importanța cercetării și inovării în viața cotidiană și în dezvoltarea societății în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, rolul savanților în asigurarea păcii, securității și sănătății oamenilor. Cercetătorii științifici au menirea de a veni cu soluții pentru marile provocări cu care se confruntă în prezent omenirea, cum sunt

războaiele, crizele economico-financiare europene și mondiale, încălzirea globală etc. Ziua Internațională a Științei este un bun prilej de a aprecia eforturile oamenilor de știință, de a etala rezultatele performante ale cercetării, au remarcat raportorii.

Suntem la cea de-a doua ediție a festivalului, realizată în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare de către Academia de Științe a Moldovei în parteneriat cu Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, cu suportul necondiționat al institutelor de cercetare și universităților, laboratoarelor, agențiilor, muzeelor, bibliotecilor, care și-au reunit eforturile pentru a pune în valoare cercetarea și inovarea, a relevat dr. hab. Liliana Condraticova în mesajul inaugural al festivității. Apreciind cercetarea participativă bazată pe comuniunea între cercetătorii consacrați și tinerii care activează în domeniul științei de la diverse institute, laboratoare, universități, ea a subliniat că doar sub egida celor cu o vastă experiență în domeniu tinerii cercetători vor putea să obțină rezultate relevante, cuantificabile.

Comunitatea mondială marchează anual la 10 noiembrie, începând cu anul 2001, Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), a menționat în discursul său m.c. Svetlana Cojocaru, președintele interimar al AȘM.

Reafirmăm, cu această ocazie, angajamentul AȘM de a susține oamenii de știință refugiați, care se află în situații de risc, în legătură cu războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Ziua Internațională a Științei ne oferă posibilitatea de a spune un *nu* ferm, de a condamna războiul declanșat de Rusia în țara vecină la 24 februarie 2022, a declarat m.c. Svetlana Cojocar. Academia de Științe apreciază eforturile cercetătorilor din Ucraina care, în pofida condițiilor improprie, nu au renunțat la activitatea de cercetare. Programul *Science in Exile* – o platformă globală, lansată de Consiliul Științific Internațional, are ca scop reunirea și sprijinirea cercetătorilor refugiați și strămutați, care au fost nevoiți să părăsească centrele științifice din țările de origine. Academia de Științe a Moldovei susține integral decizia Consiliului European din 23 iunie 2022 de a acorda Republicii Moldova statut de țară candidat pentru aderare la Uniunea Europeană. În condițiile de instabilitate regională, Moldova are nevoie de o strânsă conectare la țările UE, a subliniat președintele interimar al AȘM. Comunitatea științifică este convinsă că apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană va deschide noi oportunități și pentru mediul academic. În aceeași ordine de idei, m.c. Svetlana Cojocar a relevat rolul esențial al științei în atingerea numeroaselor obiective ale Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă și asigurarea unui viitor al Republicii Moldova,

înscriindu-se optim în Planul Național „Construim Moldova Europeană”. Dezvoltarea și consolidarea relațiilor științifice internaționale este o prioritate strategică atât pentru AȘM, cât și pentru întreaga comunitate științifică din țară. Contribuția constantă a cercetătorilor la dezvoltarea societății poate fi recunoscută prin numeroase rezultate științifice și tehnologice competitive, noi soiuri de culturi agricole, tehnologii spațiale și alte realizări importante prezentate de Ziua Internațională a Științei în cadrul expozițiilor vernisate la Academia de Științe a Moldovei.

Valorificarea rezultatelor cercetării în inginerie, medicină, agricultură, agrobiologie etc. demonstrează că ideile inovatoare și cunoștințele generate de comunitatea științifică din Republica Moldova aduc, în comun cu Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, o contribuție importantă la dezvoltarea țării, a remarcat acad. Boris Gaina, conducător al Secției Științe ale Vieții, vicepreședinte al AȘM. Acad. Boris Gaina a exprimat aprecieri pentru realizările cercetătorilor de la institutele științifico-practice cu profil agricol, subliniind că hibridii de porumb creați în cadrul Institutului de Fitotehnie „Porumbeni” (în prezent Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor) au fost incluși în topul celor 10 din 28 de hibridi în cadrul unei competiții internaționale de la Ialomița, România (2016). Noii hibridi constituie rodul activității Școlii

științifice de genetică și ameliorare a porumbului din Republica Moldova, fondate de academicianul Vasile Micu, o școală națională recunoscută și apreciată în toată lumea, a punctat vicepreședintele AȘM.

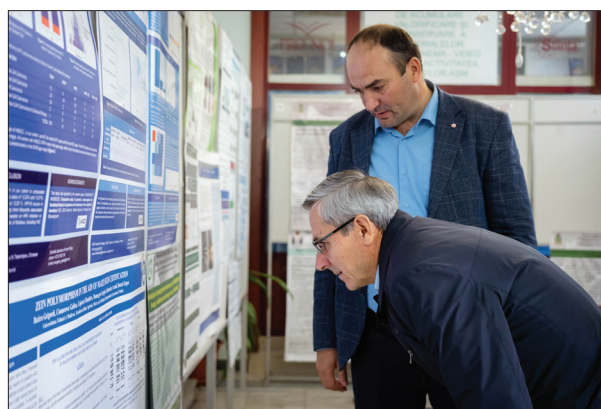
La Festivalul cercetării și inovării au fost prezentate, într-o amplă expoziție, rezultatele științifice obținute în anii 2022–2023 în cadrul proiectelor de cercetare finanțate din bugetul de stat prin intermediul ANCD (programe de stat, proiecte ale tinerilor cercetători, proiecte de inovare și transfer tehnologic, proiecte bi-și multilaterale, granturi postdoctorale). Sala Aurie a AȘM, transformată într-un veritabil Salon expozițional, a găzduit cele mai recente realizări în știință – invenții și inovații, inclusiv dispozitive tehnice, instrumentar medical, drone, produse agricole, materiale interactive de valoare teoretică și practică, precum și lucrări individuale ale cercetătorilor. Rezultatele obținute în cadrul a 166 de Programe de stat (2020–2023) au impresionat prin relevarea exigenței unor cercetări fundamentale și aplicative eficiente în școlile științifice din țară. Realizările de ultimă oră demonstrează o dată în plus dexteritatea profesională și competitivitatea la nivel național și internațional a cercetătorilor din Republica Moldova, aspirația de a se integra în spațiul european de cercetare. Trebuie menționat că audierile publice ale rapoartelor științifice privind Programele de stat urmează să fie organizate de către Academia de

Științe a Moldovei la finalizarea proiectelor de cercetare în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova.

Un interes aparte au prezentat expozițiile vernisate în cadrul evenimentului: expoziția de carte academică cu publicații noi, inclusiv biobibliografii ale oamenilor de știință din Republica Moldova, reviste și monografii recente; expoziția „Știința și mediul ambiant prin obiectivul fotografului profesionist Vladimir Colos”; expoziția „Cercetătorul prin ochii copilului” care a inclus desene ale copiilor, prezentate în cadrul evenimentului Noaptea Cercetătorilor Europeni – 2023 (organizator dr. Rodica Cujba, UTM); expoziția-concurs (virtuală) de fotografii cu genericul „Sunt tânăr. Vreau să studiez lumea”, realizate de studenții de la Universitatea Tehnică a Moldovei și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice; colecția de ceramică și pictură Cucuteni (reproduceri), prezentată de studenții și profesorii de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (curator Elena Frunze).

Genericul expoziției „Arta și știința în susținerea păcii” a purtat, în cadrul festivalului, un mesaj vibrant de solidaritate și unitate împotriva războiului și agresiunii, prin lucrările originale pline de culoare, semnate de profesorii Facultății Arte Plastice și Design, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (curator

dr. Natalia Procop). Participanții la eveniment au avut oportunitatea de a se familiariza cu specificul activității de cercetare și cu realizările importante ale oamenilor de știință din Moldova atât în baza comunicărilor, cât și a înregistrărilor video.

La Festivalul cercetării și inovării și-au dat concursul institutele de cercetare, centrele științifice de la Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Institutul Patrimoniului Cultural al Ministerului Culturii, precum și institutele științifico-practice din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, institutele de cercetare și spitalele subordonate Ministerului Sănătății, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău, Biblioteca Națională a Republicii Moldova etc.

Sărbătoarea cercetării și inovării a continuat în cadrul sesiunii solemne a Adunării Generale a AȘM, consacrate Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare. În mesajele de salut adresate participanților la eveniment dr. Andrei Chiciuc, președintele Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, și Eugeniu Rusu, directorul general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, au exprimat recunoștință pentru contribuția semnificativă a cercetătorilor la progresul științific și tehnologic. Vorbitorii au remarcat rolul cercetării și inovării în Republica Moldova,

importanța științei și educației în dezvoltarea durabilă a țării, necesitatea identificării unor soluții rapide pentru menținerea cercetătorilor în știință, atragerea și implicarea tinerilor în educație și cercetare etc.

Știința este forța motrice a dezvoltării durabile a oricărui stat, iar nivelul de dezvoltare economică, socială, culturală și spirituală a unei țări e direct proporțional cu investițiile în știință și dezvoltare tehnologică, a relevat dr. Andrei Chiciuc. ANACEC, în calitatea sa de entitate națională responsabilă de asigurarea calității în educație, cercetare și inovare, va continua să insiste asupra valorificării potențialului uman, implicat în activitățile științifice, și a susținerii soluțiilor promovate în centrele educaționale și de cercetare.

Ne mândrim cu cercetătorii științifici de forță, dar și cu tinerii noștri talentați. Am vrea să avem mai mulți tineri pe care să-i susținem, să-i îndrumăm și să transmitem în mâinile lor această corabie a cercetării științifice care, din nefericire, este susținută cu surse foarte modeste. Dar, în pofida acestor surse modeste, rezultatele pe care le demonstrează cercetătorii impresionează, a remarcat acad. Ion Tighineanu în luarea sa de cuvânt.

În semn de apreciere și recunoaștere a realizărilor științifice, cercetătorii consacrați au fost menționați cu diplome și distincții academice. Festivitatea a fost încununată de Gala Laureatilor Premiilor Academiei de Științe a Moldovei, ediția anului 2023, în cadrul căreia au fost conferite opt premii de prestigiu ale AȘM pentru lucrări științifice de valoare în domeniile științelor vieții, științelor exacte și ingineresti, obținute în perioada 2021–2022, și trei premii pentru promovarea științei în mass-media în anul 2022.

